

Alena Sasínová-Polarczykova jako Anita, Vladimír Kryške jako Saša a Jan Mazák coby Bleška

Antigona v Novém Yorku

Karel Wojnar

Známý polský prozaik, dramatik a publicista Janusz Glowacki žije v současné době v New Yorku, kam odešel přes Londýn po vyhlášení výjimečného stavu v Polsku.

V Londýně vydal knihu o polském srpnu 1980 a v divadle Royal Court Theatre mu s velkým úspěchem uvedli hru Popelka. Úspěch s touto hrou si posléze zopakoval v New Yorku v Public Theatre a v jiných amerických i evropských divadlech. Je autorem deseti knih, řady divadelních, rozhlasových i filmových scénářů, mimo jiné k proslulému filmu Andrzeje Wajdy Lov naouchy. Dosud největšího úspěchu dosáhl hrou Hon na šváby s vynikající herečkou Dianne Westovou (Oscar za film Hana a její sestry Woodyho Allena).

Menší štěstí měl se svou zatím poslední hrou Antigona v Novém Yorku, která dlouho nebyla ve Spojených státech uvedena. Po světové premiéře ve varšavském divadle Ateneum ji brzy za sebou uvedla dvě česká divadla, nejdříve Divadlo pod Palmovkou a ostravské Divadlo Petra Bezruče. Autorem obou inscenací byl ostravský režisér Josef Janík.

Antigona v Novém Yorku, parafráze starého antického příběhu, nesčetněkrát zpracovaného nejrůznějšími autory, je naléhavou a místy až bolestnou výpově-

dí o našem současném světě. O lidech, kteří z nejrůznějších důvodů ztratili svůj domov a jsou nuceni žít na periferii společnosti. Herci Divadla Petra Bezruče připravili inscenaci, která nemohla nikoho nechat lhostejným. Divadlo dokázalo, že má kvalitní, konsolidovaný soubor, v němž vládne skutečně tvůrčí atmosféra. A má také výraznou režisérskou osobnost, která dokáže své herce v tom nejlepším slova smyslu „vyhecovat“ a je navíc obdařena zcela nekonvenčním divadelním viděním.

Režisér Janík obsadil do titulní role novou členku divadla Alenu Sasínovou-Polarczykovou, která začátkem sezóny přešla z činohry Státního divadla. Její vstup na novou scénu byl víc než šťastný. Sasínová bez nadsázky hluboce porozuměla předloze. Vsadila na střídmost, v úspornosti je však překvapující síla, která místy diváka doslova přitlačí na sedadlo. Výtečný výkon podal Jan Mazák, ale i Kostas Zerdelaglu a Vladimír Kryške.

Důsledné uplatnění zvoleného inscenačního principu (scéna M. Rozkopfová, hudba M. Báchorek j. h.) umožnilo režisérovi přenést se přes určitá úskali Glowackého textu a bezpečně ho přiblížilo citění dnešního diváka. Soubor Divadla Petra Bezruče vytvořil umělecky nesmírně povitivé a v řadě aspektů objevené dílo.

Newyorská Antigona J. Glowackého v Ostravě

Příběh o posledních z posledních přineslo divákům ostravské Divadlo Petra Bezruče. ANTIGONA V NOVÉM YORKU Poláka Janusze Glowackého (premiéra 21. října) je onou dráždivou variací na velkou Sofoklovu tragédii, jejíž vzvednutou vlnu jsme zaznamenali na konci 80. let (nejvýš dosáhla docela určité Scherhaufenerovy interpretace v Huse na provázku).

Glowackého hra v překladu Vlasty Dvořáčkové není na našich pódiích pojmem neznámým. Její přijetí v Divadle Pod Palmovkou v Praze nebylo jednoznačné, proto se od DPB a režiséra Josefa Janíka čekala rehabilitace tématu. Antigona v New Yorku je při vši komornosti - napsána pro čtveřici herců (a jednu mrtvolu) - příběhem aktuálním, ožehavým, lákajícím jednou ke karikatuře, podruhé k melodramatičnosti... Je o bezdomovcích hájících ostražitě svoje „poslední území“ kdesi v Centrálním parku. Je o jejich prokletí, tužbách i nadějích, o bídě a bédnosti, při níž jenom s největším vypětím mohou ještě platit běžná existenční měřítka. A také o bláznivých nápadech, které se uskutečňují stejně bláznivě, jako jsou bláznivé lidské naděje na proměnu. K té pokud dochází, potom ne z vůle smutných hrdinů, ale úderem moci, která z pohledu běžných měřítek morálky a společenských zvyklostí očišťuje společnost od pochybných existencí dopouštějíc se násilí, odkud pak vede cesta přímo k tragickému vyústění, v němž je náznak Sofoklovky Antigony zřejmý.

Glowackého Antigona nosí jméno Anita. Na ustrojení hlavní postavy dramatu velice záleží úspěch celku. V Divadle Petra Bezruče je role první přfležitost-

tem. Na nápovědě visel jak prostěradlo v silném větru na prádelní šňůře - a zcela zašmodrchal i vyprávění o tragickém konci newyorské Antigony. Policista má na něm svůj podíl a Zerdaloglu hru zbažil, alespoň na premiéře, pointy...

Prostor netradiční scény bez jeviště skýtá větší možnosti navodit scénickým řešením bezprostřednější kontakt s hledištěm. Marta Roszkopfová nakupila do hracího prostoru rozbitou lavičku, sud s ohněm, zmeť odpadků, do druhého

plánu poněkud morbidně pojatou márnici a zimní strom. Antigona v New Yorku je dobrým dramaturgickým počinem Jiřího Janků. Rozhodně stojí vysoko nad její pražskou podobou.

Jiří P. Kríž

ti Aleny Sasínové-Polarczyk, která do Ostravy přišla z Českého Těšína a tři roky hrála v Divadle Jiřího Myrona. Její Anita je zlomenou haastroškou, jejíž majetek se vejde do vozíčku ze supermarketu. Sasínová-Polarczyk si dokonale pohrála s utahaností i se záchvěvy ženské půvabnosti své postavy. Partnery jsou jí dva ztroskotanci Saša a Bleška, emigranti z Ruska a Polska. Zatímco Vítězslav Kryške pojednal ruského Žida Sašu sošněji a mudrlantsky, jeho reakce jsou většinou jenom obranné, Bleška Jana Mazáka je krásnou živou postavíčkou člověka, který ještě mezi sobě rovnými dokáže pro sebe urvat o kůrku navíc. Právě o Bleškovi se po uvedení hry v Polsku vedly nejživější diskuse, neboť část kritiky jeho pojetí považovala za urážku polského národa. Bleška však přesně odráží tu jeho část, kterou znají polští sousedé z tržišť a podezřelých burz všeho druhu. Jeho vyčuranost ovšem nic neubírá na tragickém akcentu jednoduché filozofie postavy: přežít.

Spomou postavou hry je Policista v podání Kostase Zerdaloglu. Měl být oním disciplinovaně bodrým mocenským ramenem trestajícím a násilnicím vlastně tak trochu z horlivosti jdoucí nad rozkaz. Bohužel Zerdaloglu zápasil až příliš s tex-

□ Hlavními aktéry Antigony v New Yorku v ostravském DPB jsou Jan Mazák (Bleška), Vítězslav Kryške (Saša) - a dominuje Alena Sasínová-Polarczyk v titulní roli.
Foto Tomáš Čvančara

ČD, 4, 1994, 251, 25. 10., s. 8

Kultura . Kultura . Kultura . Kultura . Kultura . Kultura . Kultura . Kultura

Antigona v Novém Yorku na scéně Divadla Petra Bezruče

O stavu věcí lidských

Janusze Glowackého „Antigona v Novém Yorku“ není v pravém slova smyslu další z variant Sofoklovy tragédie. Autor, polský emigrant, žijící trvale v USA, využívá pouze známého antického příběhu k demonstraci toho, že snaha po vymezení identity života lidského jedince, jeho touha po realizaci vlastního svobodného rozhodnutí je všudypřítomná, nezníčitelná a můžeme se s ní setkat i v tak bizarním prostředí, jakým beze sporu je enkláva bezdomovců, v daném případě v jednom ze zákoutí Centrálního parku v New Yorku. Dramatik zde vytváří lákavou příležitost k atraktivní prezentaci čtyřem protagonistům (když pátá postava je vlastně spíše jakousi „živou-neživou rekvizitou“). Jsou to: Policista, jako představitel „moci a pořádku“ (jehož funkcí je i dokreslující komentář, tradičně vkládaný do úst chóru), a novodobí lidé „na dně“ – Portoričanka Anita, polský emigrant Bleška, ruský židovský intelektuál Saša.

V Divadle Petra Bezruče v Ostravě je představují Kostas Zerdalogle, Alena Sasinová-Polarczyk, Jan Mazák a Vítězslav Kryške. A jsou to výkony – soudě podle první reprízy, zbavené obvyklého premiérového napětí –, které s velkou mírou invence a kreativity vycházejí vstříc požadavkům režiséra Josefa Janíka. Tomu totiž nejde o psychologizující vykreslení zánrového jímavého obrázku se sociologizujícími podtexty. Předkládá studii vztahů a chování lidí v mezních situacích a demonstruje relativnost hodnotové škály a životních postojů, jakousi „mni-zprávu“ o stavu věcí lidských na konci 20. století. Díky zmíněným in-

terpretům je to zpráva divácky poutavá a iritující. Zejména u tří bezdomovců jde o nadprůměrně zdařilé ztvárnění dramatické předlohy. A Sasinová-Polarczyk pochopila Anitu jako vcelku prostoduchou ženu, která nezapře geny svých předkolumbovských předků a která se houževnatě drží každé příležitosti, která by jí mohla pomoci neztratit sebeúctu. Jiskřivý a až artistně oslnivý je výkon Jana Mazáka, představujícího vykuka, šizunka, bezzásadové „individuum práce se štítící“, slabocha, který si nepřestává nalhávat, že jedinou přece jen něco dokáže. Vítězslav Kryške se blýskne v niterne koncentrované postavě rezignujícího alkoholika, zarputile se užírajícího promarněnosti svých životních šancí. Kostas Zerdalogle neměl při volbě výrazových prostředků již tak šťastnou ruku. V jeho podání vychází Policista až nepřijemně „pr-

voplánově“. Výprava Marty Roszkopfové je pojednána věcně, ale přesto nepostrádá dostatečnou míru sugestivní fantasknosti. Zdařilá je i hudební spolupráce hostujícího Milana Báchorka. **JÍŘÍ GORDON**

Snímek z inscenace Divadla Petra Bezruče „Antigona v Novém Yorku“ – V. Kryške (Saša), J. Barták j. h. (John), A. Sasinová-Polarczyk (Anita). Foto: TOMÁŠ ČVANČARA